

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์บอกเล่าเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2484-2488) นี้ เป็นการนำเสนอแบบประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ (Historical Analysis) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยศึกษาถึงสถานการณ์การรบระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น ศึกษาวิถีชีวิตและทัศนคติของชาวเมืองสงขลาที่มีต่อสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารและวิธีการประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. ประชากรประเภทเอกสาร

ประชากรประเภทเอกสาร ประกอบด้วย

1.1 เอกสารชั้นต้น (primary sources) ได้แก่ จดหมายเหตุรัชกาลต่าง ๆ ที่ได้จากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หนังสือราชการที่ออกจากระทรวงมหาดไทยไปถึงข้าหลวงประจำจังหวัดในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เอกสารสำนักงานอธิการรัฐมนตรี และรายงานการประชุมรัฐมนตรี

1.2 เอกสารชั้นรอง (secondary sources) ได้แก่ เอกสารจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

2. ประชากรประเภทบุคคล

ประชากรประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในช่วงนั้น และมีหรือเคยมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสทิงพระ เป็นผู้ที่เกิดก่อน

พ.ศ.2475 หรือมีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปในปี พ.ศ. 2484 ซึ่งเป็นปีที่เกิดสงคราม กลุ่มประชากรเหล่านี้อยู่ในสภาพที่สามารถจดจำและเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ มีจำนวน 25 คน สำหรับการได้มาของประชากรนั้น ผู้วิจัยดำเนินการโดยปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อกำหนดบุคคลที่จะศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้เครื่องมือแบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีกระบวนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์บอกเล่า เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการสร้างเครื่องมือให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีลักษณะดังนี้

แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นข้อคำถาม ซึ่งเรียบเรียงขึ้นโดยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ กำหนดคุณสมบัติของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นบุคคลที่มาจากหลากหลายอาชีพ เช่น ข้าราชการ ทหาร และประชาชนทั่วไป เป็นข้อมูลสัมภาษณ์ส่วนบุคคลของผู้ถูกสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเฉพาะที่สัมภาษณ์เป็นเรื่องราวเหตุการณ์เกี่ยวกับสภาพทั่วไปความเป็นอยู่ของชาวเมืองสงขลา ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2484 - 2488 คำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถาม 4 ส่วน ประกอบด้วย

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์
2. สถานการณ์การรบระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
3. วิถีชีวิตของชาวเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
4. ทักษะคติของชาวเมืองสงขลาต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2
5. สภาพวิถีชีวิต โดยทั่วไปของชาวเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

การสร้างความเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รศ.ดร.ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ คือ ผศ.ดร.สุกัญญา บำรุงสุข อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และรศ.ณรงค์ชัย ปิฎกฤษต์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย ตรวจสอบเนื้อหา ภาษาของการสัมภาษณ์ ตลอดจนโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์
2. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์บอกเล่า เพื่อกำหนดขอบเขต แนวทาง วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่า
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การจดบันทึก สำหรับการสัมภาษณ์จะใช้วิธีบันทึกลงในแถบบันทึกเสียง/หรือจดบันทึกตามความเหมาะสม ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 สํารวจรายชื่อบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์

2.2 เตรียมอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เทปบันทึกเสียง ม้วนเทปคาสเส็ท กล้องถ่ายรูป ตรวจสอบเทปบันทึกเสียงให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ จัดปุ่มเสียงให้ได้ ความทึ่มแหลม หรือความดังที่ต้องการ แล้วเริ่มสัมภาษณ์

2.3 เตรียมกระดาษและดินสอหรือปากกาไว้จดบันทึก

3. ถอดแถบบันทึกเสียงออกเป็นตัวพิมพ์ ตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์

4. ถ่ายภาพสถานที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้ให้สัมภาษณ์ พิมพ์คำอธิบายประกอบภาพ

5. พิมพ์รายนามผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 25 คน

(ภาคผนวก)

6. การจัดระบบข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการในการจัดระบบข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์มาดำเนินการดังนี้

6.1 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษา เพื่อจัดระบบหมวดหมู่ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา

6.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่ได้บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงมาถอด ความอย่างสมบูรณ์ แล้วนำมาเรียบเรียงนำเสนอในงานวิจัย โดยสรุปสาระสำคัญตามขอบเขต ด้านเนื้อหา

6.3 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร และข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากภาคสนาม มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

6.4 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 6.1 และ 6.3 มาศึกษาวิเคราะห์ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อการศึกษาสถานการณ์การบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทยกับทฤษฎีปฏิกิริยาวิถีชีวิตของชาวเมืองสงขลา ตลอดจนทัศนคติของชาวเมืองสงขลาต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองสงขลาในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2 โดยอาศัยวิธีการประวัติศาสตร์บอกเล่า

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

